

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Čížkem ve věci

žalobkyně: **J. T.**, narozená X
bytem X
zastoupená opatrovnící H. F. T.,
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 10. 2021, č. j. MPSV-2021/166163-912,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 10. 2021, č. j. MPSV-2021/166163-912, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci a podání účastníků

1. alobkyně se žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podanou dne 11. 11. 2021 domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný zamítl

její odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky - krajské pobočky v Příbrami (dále jen „Úřad práce“) ze dne 23. 3. 2021, č. j. 5323/2021/SLA (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím Úřad práce dle § 14 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění zákona č. 47/2019 Sb. (dále jen „zákon o sociálních službách“), rozhodl o snížení příspěvku na péči přiznaného žalobkyni z 12 800 Kč na 880 Kč měsíčně od dubna 2021.

2. Žalobkyně namítá, že se žalovaný, potažmo posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „posudková komise“) dostatečně nevypořádali se zvládáním čtyř základních životních potřeb, a to komunikace, stravování, oblékání a obouvání a osobní hygieny. Má za to, že závěry žalovaného jsou nesprávné a nepřezkoumatelné. Pokud jde o komunikaci, poukázala na to, že sama posudková komise uvedla v posudku ze dne 22. 9. 2021 na základě vlastního vyšetření žalobkyně, že žalobkyně čte a píše, ale porozumění čtenému textu je malé. To vyvolává pochybnosti o tom, zda žalobkyně je schopna zvládat dílčí aktivitu spočívající v pochopení obsahu přijímaných a sdělovaných zpráv. Pokud jde o stravování, namítá, že nezvládá výběr nápoje a potravin. Má v oblíbené sladké nápoje a potraviny, což je uvedeno např. ve zprávě školského zařízení ze dne 25. 1. 2021, podle níž je jídelníček omezený a žalobkyně odmítá jiné potraviny, než své oblíbené (bonbony Haribo). Tato obliba plyne z diagnóz žalobkyně. Správní orgány na tuto námitku nijak nereagovaly. Žalobkyně rovněž namítala, že nezvládá oblékání a obouvání, neboť si neumí vybrat odpovídající oblečení dle počasí a preferuje oblíbené kusy oblečení. Oblečení nosí propocené, špinavé nebo neodpovídající velikosti. Na tuto námitku správní orgány nereagovaly, pouze uvedly, že žalobkyně má oblíbené oblečení, které nosí pořád a výběr vhodného oblečení koriguje matka. Nevysvětlili, z čeho dovodili, že zvládá vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem. Žalobkyně v odvolání namítala také, že nezvládá osobní hygienu. Na tuto námitku nebylo reagováno vyjma tvrzení, že zvládá pobyt na internátu, kde má sice dohled, ale ne trvalého charakteru a stará se o sebe většinou sama. V záznamu o sociálním šetření však není uvedeno, že by bylo provedeno na internátu. Nebylo zjišťováno, zda se občasný dohled netýká i správnosti provedení osobní hygieny. Ve zprávě školského zařízení se mimoto uvádí, že přetrvávají problémy s osobní hygienou (odmítá si mýt vlasy, mýt se), je nutný dohled a vedení.
3. Žalovaný ve vyjádření k žalobě navrhl její zamítnutí. Shrnul průběh správního řízení a uvedl, že zdravotní stav žalobkyně byl objektivně posouzen na základě shromážděných lékařských zpráv a vyšetření žalobkyně psychiatrem při jednání posudkové komise. Pro nezvládání v žalobě namítaných základních životních potřeb nebyl shledán žádný medicínsky objektivní důvod. Žalobkyně tyto potřeby zvládá na standardní úrovni. Při jednání posudkové komise potvrdila, že se samostatně obléká, vybírá si oblečení sama, samostatně se nají i vykoná celkovou tělesnou hygienu a výkon fyziologické potřeby. Je schopna se sama najíst a napít, jí příborem někdy vidličkou. Zvládne ohřát jídlo v přednastavené mikrovlnné troubě. Ke komunikaci je ochotná, slovní zásoba je přiměřená, ráda mluví o svých tématech. Píše tiskacím písmem a formulář vyplní. Zvládá pobyt na internátě, kde má sice dohled, ale ne trvalého charakteru a stará se o sebe většinu času sama. Posudek posudkové komise je úplný, objektivní a přesvědčivý.

Skutková zjištění plynoucí ze správního spisu

4. Ze správního spisu soud plyne, že žalobkyni byl nárok na příspěvek na péči přiznan od 1. 2. 2014 jako osobě mladší 18 let závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni III (těžká závislost). Jako závislá na pomoci jiné osoby byla žalobkyně posuzována až do dosažení

zletilosti. Dne 16. 7. 2020 zahájil Úřad práce z moci úřední řízení za účelem nového stanovení stupně závislosti a tomu odpovídající výše příspěvku na péči.

5. Dne 16. 7. 2020 bylo provedeno sociální šetření v domácnosti žalobkyně. Podle záznamu ze sociálního šetření bylo zjištěno, že žalobkyně žije v rodinném domě s matkou a jejím manželem (nevlastním otcem) a třemi sourozenci. Ke stravování je uvedeno, že je zajišťuje pečující osoba (matka, tj. opatrovnice). Žalobkyně zvládne zapnout mikrovlnnou troubu, ale neví na jak dlouho ji nastavit, aby nebylo moc horké nebo studené. Snídaně a večere zajišťuje matka. Snaží se se žalobkyní zapojovat, ale musí mít neustálý dohled. Jídlo ohřívá matka. Žalobkyně nemá dietní omezení. Jídelní příbor užívá jak kdy, někdy jí pomocí vidličky. Nůž jí dělá problém. Nají se sama. Pitný režim hlídá pečující osoba, ale napije se sama ze sklenice či hrnku. K tělesné hygieně je uvedeno, že si nechce čistit zuby. Je nutné slovní vedení matky. Mytí rukou ji nenapadne, je třeba ji slovně vést. Při velké hygieně ve sprše, je nutné slovní vedení matky, hygiena není důkladná, je třeba kontrola. Vlasy umývá matka. Manikúru (kouše si nehty) a pedikúru zajišťuje matka (trvá 4 dny, než ji přemluví k ostrihání nehtů na nohou). Ohledně oblékání a obouvání je uvedeno, že péči o prádlo zajišťuje pečující osoba. Dívka nedokáže ovládat pračku. Je našťvaná, když matka vypere oblíbené oblečení. Oblíbené oblečení nosí pořád dokola. Nezvládá vhodnost oblečení. Vrstvení zvládá za pomoci matky. Obléká se sama, ale stává se, že má oblečení naruby. Tkaničky nezvládá, suchý zip ano. Ke komunikaci se uvádí, že ústně dokáže sdělit svoji potřebu. Je však výbušná, když není po jejím. Slovní zásoba je v pořádku. Pokud jde o písemný projev, je její písmo kostrbaté. Nechce psát, matka ji musí nutit. Písmenka umí všechna, dělá jí problém psaní Q a G. S podpisem matka občas pomůže. Dále se v zápise uvádí, že žalobkyně není schopna si sama vyřídit osobní záležitosti. Navštěvuje střední školu, a přes týden je na internátu. Dle sdělení matky je na ní žalobkyně velice závislá. Žalobkyně navazuje vztahy s vrstevníky někdy, ne všichni se jí líbí. S cizími lidmi se nebaví. Ráda se houpe na houpačce, má ráda koně a mobil. V domácnosti nedokáže použít vysavač, vadí jí hluk. Matka ji nutí umývat nádobí, ale umyje ho špatně a matka ho myje znovu. Žalobkyně je citlivá na změny, které špatně snáší. Závěrem je uvedeno, že žalobkyně potřebuje každodenní péči a dohled druhé osoby.
6. Posudkový lékař Okresní správy sociálního zabezpečení Kladno (dále jen „OSSZ“) v posudku ze dne 21. 10. 2021 konstatoval, že zdravotní stav žalobkyně je dlouhodobě nepříznivý. Příčinou je atypický autismus, lehká mentální retardace, myopie, vadné držení těla. Studuje střední školu. Dle doložené lékařské dokumentace byla od 4. 2. 2020 do 3. 3. 2020 sama bez doprovodu v Léčebných lázních Jánské lázně. Podle posudkového lékaře žalobkyně nezvládá tři základní životní potřeby, a to péči o zdraví, osobní aktivity a péči o domácnost. Jde tedy o osobu závislou na péči jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost).
7. Opatrovnice se k posudku lékaře OSSZ vyjádřila nesouhlasně dne 3. 3. 2021. Uvedla, že žalobkyně nemůže být bez dohledu, je třeba dohlížet na hygienu a její chování, neboť má výbuchy vzteku. Po mytí vlasů nezvládá fénování, neboť nemá ráda hluk. Při sprchování myje jen určité části těla, a ostatní jí musí přísně vysvětlovat. Nesnáší změny, a když jedou k lékaři, má vztek. Posudkový lékař však i přes podané námítky závěry posudku ze dne 21. 10. 2021 potvrdil.
8. Dne 23. 3. 2021 vydal Úřad práce prvostupňové rozhodnutí, kterým snížil žalobkyni od dubna 2021 příspěvek na péči z 12 800 Kč na 880 Kč. Rozhodnutí opřel o závěry posudku OSSZ.

9. Žalobkyně podala proti prvostupňovému rozhodnutí námitky. Ohledně komunikace namítla, že nerozumí tomu, co píše, nedokáže pochopit psaný text a orientovat se v něm. Útržkovitě vybírá sousloví, kterým rozumí. Nechápe jednání s úřady a doktory. S cizími lidmi trvá navázání komunikace a vyžaduje přítomnost pečující osoby. Na střední škole jí trvalo půl roku, než se pořádně zorientovala. V komunikaci reaguje nepředvídatelně, snadno se uzavře, reaguje přehnaně na jakékoliv komentování jejího chování. Obtížně respektuje společenská pravidla. Ke stravě uvedla, že nerozumí základní stravě a nutriční rozdílnosti. Má těžkou fixaci na cukr a sladké nápoje. Pokud jí někdo nabídne něco jiného, radši nejl. Při samostatné přípravě pokrmů postup maximálně zjednodušuje. Neumí rozkrojit pečivo, nenamaže si ho. Čaj zalévá vlažnou vodou, polévku v mikrovlnce ohřej také jen do vlažna. Má strach z opaření. Složitější jídlo si neumí nandat v odpovídajícím poměru. Neumí zapnout sporák, nedokáže samostatně dodržovat dietní jídelníček. Ohledně oblékání a obouvání namítla, že se neumí rozhodnout správně dle počasí. Má oblíbené kusy oblečení, které preferuje. Rozumí tomu, že si denně musí vzít čisté spodní prádlo, ale statní oblečení nosí klidně propocené, špinavé nebo v neodpovídající velikosti. Neumí vybrat vhodné oblečení. Neumí zavazovat tkaničky a neuhlídá upravenost oblečení (ponožky přes kalhoty). Konečně ohledně tělesné hygieny se uvádí, že při sprchování myje tělo jen tam, kde uzná za vhodné. Je nutno ji upozornit na to, že se musí umýt celá. Nezvládá mytí vlasů šamponem a jeho omytí. Vlasy si myje jen na naléhání. Nezvládá správně česání. Zuby si čistí velmi špatně a nedbale. Neuvědomuje si vlastní zápach a nutnost použití deodorantu. Obecně pak namítla, že žalobkyně má naučené postupy a rituály během denních činností, ale není je schopna dělat bez dozoru dobře. Při rozhodování je nejistá, lituje se a většinou se rozhodne špatně, případně čeká na pomoc. Vybočení z naučených stereotypních činností nese nelibě. Její postižení autismem je trvalé a s příchodem dospělosti se její projevy a chování bohužel zhoršují.
10. K odvolání doložila žalobkyně lékařskou zprávu psychiatricky MUDr. P. ze dne 24. 3. 2021, podle níž mj. se neobejde bez dohledu a asistence v sebeobsluze při mytí, čištění zubů, menstruačních obtížích, česání, oblékání. I na internátě je pod celodenní dohledem. Dále byla předložena lékařská zpráva praktického lékaře MUDr. V. ze dne 15. 6. 2021, dle níž žalobkyně potřebuje dohled a asistenci při vykonávání potřeb stravování, oblékání a obouvání, tělesné hygieny, výkonu fyziologické potřeby. O zvládnutí komunikace v jakékoliv složitější záležitosti nelze hovořit. Konečně žalobkyně předložila i zprávu školského poradenského zařízení ze dne 26. 1. 2021. V ní se mj. uvádí, že sebeobsluha je s dohledem, připomenutím a následnou kontrolou. Sama aktivní není, je třeba ji instruovat. Přetrvávají problémy s osobní hygienou (odmítá si mýt vlasy, mýt se), nutná je dohled a vedení. Má omezený jídelníček, má oblíbené potraviny, zejména sladkosti a jiné odmítá. Čtení je v poměrně pomalém tempu. Kratšímu čtenému textu rozumí a dokáže částečně interpretovat. Při psaní volí velké tiskací písmo, zvládne vyplnit jednoduchý dotazník, odpoví na jednoduché otázky. Písmo čitelné.
11. V odvolacím řízení byla žalobkyně posouzena posudkovou komisí dne 26. 5. 2021. Posudková komise dospěla k závěru, že jde o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost), neboť není schopna zvládat čtyři základní životních potřeby (orientace, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost). Posudková komise vyšla z vlastního vyšetření stavu žalobkyně lékařkou z oboru psychiatrie, která byla její členkou. Dále zohlednila též výsledky sociálního šetření ze dne 16. 7. 2020 a žalobkyni předložení písemné zprávy. K námitkám vzneseným v odvolání posudková komise uvedla, že vaření,

praní, nakládání s prádlem se zohledňuje v základní životní potřebě péče o domácnost. Námitky tak neměly podle komise vliv na změnu posudkového názoru.

12. Žalobkyně se k posudku ze dne 26. 5. 2021 vyjádřila podáním ze dne 14. 6. 2021, v němž zpochybnila jeho závěry a zdůraznila zejména potřebu dohledu a asistence při vykonávání sporných základních životních potřeb.
13. Na žádost žalobkyně byl její stav znovu posouzena posudkovou komisí v odlišném složení, která v posudku ze dne 22. 9. 2021 konstatovala, že jde o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost), neboť není schopna zvládat čtyři základní životních potřeby (orientace, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost). Z obsahu posudku plyne, že posudková komise zasedala ve tříčlenném složení, přičemž jejím členem byla též lékařka specializovaná v oboru psychiatrie. Posudková komise vycházela z podkladů obsažených ve správním spise a zaslaných žalobkyní. Žalobkyně byla jednání posudkové komise vyšetřena. Podle výsledku vyšetření je žalobkyně všemi směry plně orientovaná, ale znalosti nedokáže plně využít v praktickém životě. Na dotazy odpovídá přiléhavě po stránce formální i věcné. Kontakt je ochotný a v zásadě kvalitní, i když je nejistá a některé informace nejsou zcela validní. Celkový projev je infantilní. Myšlení plyne pomaleji, je souvislé a logické. Abstraktní myšlení není plně rozvinuté. Má úzký všeobecný rozhled. Nejistě počítá. Čte a píše, ale porozumění čtenému textu je malé. Kontakt s realitou není úplně kvalitní, ale určitou představu o každodenní praxi má. Své skutečné schopnosti má tendenci nadhodnocovat.
14. Ohledně komunikace uvedla posudková komise, že chování, paměť, intelekt a komunikace jsou narušeny atypickým autismem a lehkou mentální retardací. Ke komunikaci je ochotná, slovní zásoba je přiměřená, ráda mluví o svých tématech. Píše tiskacím písmem, formulář vyplní. Je méně obratná a vážne koordinace pohybů. Mentální schopnosti jsou nevyrovnané, je zřejmá sociální nevyzrálост a důvěřivost. Má melancholické až úzkostné ladění, bojí se selhání. Má úzkostně panické reakce. Ohledně stravování je uvedeno, že je schopna se samostatně najíst a napít. Jí příborem, někdy vidličkou. Zvládne ohřát jídlo v přednastavené mikrovlnné troubě. Stravu zajišťuje a zpravidla i servíruje pečující osoba. Je schopna se sama obléci a obout. Má oblíbené oblečení, které nosí pořád dokola. Výběr vhodného oblečení koriguje matka. Žalobkyně zvládá celkovou i běžnou hygienu. Matka musí připomínat mytí rukou a čištění zubů. Nerada si stříhá nehty.
15. Posudková komise tak opět dospěla k závěru, že žalobkyně není schopna samostatně zvládat v přijatelném standardu čtyři základní životní potřeby. Ostatní potřeby (mobilita, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena a výkon fyziologické potřeby) zvládá. S ohledem na doložený zdravotní a funkční stav neshledala posudková komise důvod hodnotit tyto potřeby jako nezvládané.
16. Žalobkyně se k závěrům posudku ze dne 22. 9. 2021 nevyjádřila.
17. Žalovaný tak na základě závěrů posudkové komise odvolání zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. V odůvodnění odkázala na závěry vyslovené v obou shora zmíněných posudcích posudkové komise, a vyšla tedy ze zjištění, že žalobkyně není schopna samostatně vykonat čtyři základní životní potřeby.

Posouzení důvodnosti žaloby

18. Žaloba byla podána včas, po vyčerpání řádných opravných prostředků, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně

projednatelnou. Soud proto přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v rozsahu všech napadených výroků (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) a v mezích uplatněných žalobních bodů. Vady, k nimž by byl povinen přihlédnout i bez námítky, soud neshledal. Soud rozhodl ve věci samé bez nařízení jednání, neboť postupoval podle § 76 odst. 1 s. ř. s.

19. Žaloba je důvodná.
20. Podle § 3 písm. c) zákona o sociálních službách je *dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem* zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy *trvá nebo má trvat déle než 1 rok*, a který *omezuje funkční schopnosti nutné pro zvládání základních životních potřeb*.
21. Podle § 7 odst. 2 zákona o sociálních službách nárok na příspěvek má osoba uvedená v § 4 odst. 1, která z *důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc* jiné fyzické osoby *při zvládání základních životních potřeb* v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8, pokud jí tuto pomoc poskytuje osoba blízká.
22. Podle § 8 odst. 2 zákona o sociálních službách osoba starší 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve
 - a) stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby,
 - b) stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb,
 - c) stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb,
 - d) stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb,a vyžaduje *každodenní pomoc, dohled nebo péči* jiné fyzické osoby.
23. Podle § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách při posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby:
 - a) mobilita,
 - b) orientace,
 - c) komunikace,
 - d) stravování,
 - e) oblékání a obouvání,
 - f) tělesná hygiena,
 - g) výkon fyziologické potřeby,
 - h) péče o zdraví,
 - i) osobní aktivity,
 - j) péče o domácnost.
24. Podle § 9 odst. 4 zákona o sociálních službách při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby se hodnotí *funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby*; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.
25. Podle § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti *zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu*. Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných

potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku.

26. Podle § 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění vyhlášky č. 387/2017 Sb. (dále též „prováděcí vyhláška“) se schopnost osoby zvládat základní životní potřeby pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce (odst. 1). Schopnost osoby zvládat základní životní potřeby pro účely stanovení stupně závislosti *se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk fyzické osoby* (odst. 2). Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, *kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu.* Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje rovněž stav, *kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby* (odst. 4).
27. Podle § 2 odst. 1 vyhlášky *při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení.*
28. Podle § 2a vyhlášky *pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.*
29. Příloha 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. obsahuje vymezení schopností zvládat základní životní potřeby

c) Komunikace

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, 2. chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, 3. vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, 4. porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům, 5. používat běžné komunikační prostředky.

d) Stravování

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, 2. nalít nápoj, 3. rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, 4. najíst se a napít, 5. dodržovat stanovený dietní režim, 6.

konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, 7. přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.

e) Oblékání a obouvání

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, 2. rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit, 3. oblékat se a obouvat se, 4. svlékat se a zouvat se, 5. manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.

f) Tělesná hygiena

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. použít hygienické zařízení, 2. dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla, 3. provádět celkovou hygienu, 4. česat se, provádět ústní hygienu, holit se.

30. Žalobkyně v projednávané věci napadá závěr žalovaného o stupni její závislosti na pomoci jiné fyzické. Na rozdíl od hodnocení žalovaného, resp. posudkové komise, je přesvědčena, že není schopna samostatně vykonávat více než čtyři již uznané základní životní potřeby. Sporné je zvládání základních životních potřeb komunikace, stravování, oblékání o obouvání a tělesné hygieny.
31. Před vlastním posouzením uplatněných žalobních námitek je třeba zdůraznit, že konstrukce nároku na příspěvek na péči se opírá o posouzení odborných otázek z oboru posudkového lékařství, zejména je třeba zjistit zdravotní stav žadatele, posoudit, zda je dlouhodobě nepříznivý, jaká jsou omezení funkčních schopností žadatele a zda potřeba pomoci při zvládání základních životních potřeb je v příčinné souvislosti s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem. Správní řízení ve věci přiznání příspěvku na péči se proto vyznačuje tím, že významným důkazem je odborný posudek o zdravotním stavu a z něj vyplývajících funkčních omezení, které žadateli brání v uspokojování základních životních potřeb a činí jej závislým na pomoci jiné osoby. Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) se již opakovaně zabýval povahou tohoto posudku, jakož i na něj kladenými požadavky, přičemž dospěl k závěru, že „se jedná sice o tzv. povinný důkaz, nicméně nikoliv o závazné stanovisko či závazný podklad rozhodnutí. Posudek podléhá hodnocení správního orgánu, jeho správnost není nikterak presumována. Ačkoliv odborné lékařské závěry posudku nepodléhají hodnocení správních orgánů, neboť k tomu nemají správní orgány odborné lékařské znalosti, nezabývá je to povinností hodnotit provedené důkazy ve správním řízení, a tudíž i správnost posudku z hlediska jeho úplnosti a přesvědčivosti“ (srov. např. rozsudek NSS ze dne 18. 3. 2010, č. j. 6 Ads 143/2009-60, či rozsudek NSS ze dne 22. 10. 2009, č. j. 3 Ads 48/2009-104, dostupné na www.nssoud.cz).
32. V daném případě se žalovaný bez dalšího ztotožnil se závěry posudkové komise vyslovenými v posudku ze dne 26. 5. 2021 a v dalším posudku ze dne 22. 9. 2021, přičemž konstatoval, že požadavky úplnosti a přesvědčivosti tohoto posudku má za splněné. Takový postup je obecně přípustný, neboť žalovaný, obdobně jako soud, nedisponuje dostatečnými znalostmi k tomu, aby činil jakékoliv odborné lékařské závěry. To jej však nezabývá povinností řádně vypořádat námitky uplatněné v odvolacím řízení a zjistit skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti (§ 3 správního řádu). Této povinnosti dostojí, pokud za základ svých skutkových zjištění použije posudek, o jehož úplnosti a přesvědčivosti nejsou žádné pochybnosti. Posudek však nelze považovat za přesvědčivý a úplný zejména tehdy, pokud neobsahuje veškeré náležitosti, pokud není přesvědčivě

odůvodněno posudkové hodnocení, pokud se posudková komise nevypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi a podklady, pokud vycházela při posouzení z jiných než zákonem stanovenými kritérii hodnocení, anebo pokud se nevypořádala se všemi skutečnostmi, které namítal žadatel (srov. rozsudek NSS ze dne 16. 3. 2016, č. j. 3 Ads 262/2015-34).

33. V případě základní potřeby komunikace žalobkyně namítá rozpor v odůvodnění posudků posudkové komise spočívající v tom, že posudková komise shledala, že porozumění čtenému textu je u žalobkyně „malé“, ale zároveň označila základní životní potřebu komunikace, pod níž je zahrnuta i aktivita *pochopení obsahu přijímaných a sdělovaných zpráv*, za samostatně zvládanou. Soud musí v prvé řadě konstatovat, že vyjádření komise stran této konkrétní aktivity je velmi kusé, což ale samo o sobě neznamená, že by její závěr a hodnocení byly zcela nesrozumitelné nebo vnitřně rozporné, což by mohlo mít za následek nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Je totiž třeba přihlédnout i k obsahu podkladů, z nichž posudková komise v hodnocení vycházela.
34. K porozumění čtenému textu se vyjadřuje zejména matkou předložená zpráva školského pedagogického zařízení. V ní se uvádí, že čtení je v poměrně pomalém tempu. Zároveň ale konstatuje, že žalobkyně rozumí kratšímu čtenému textu a dokáže jej částečně interpretovat. O určitém základním stupni porozumění psanému textu svědčí i to, že je žalobkyně schopna vyplnit jednoduchý dotazník a odpovídat na jednoduché otázky. Hodnocení posudkové komise zjevně vycházelo z údajů uvedených v citované zprávě, o čemž svědčí mj. i zmínka o schopnosti vyplnit formulář. Ostatní předložené lékařské zprávy ani záznam o sociálním šetření se o schopnosti či neschopnosti porozumět psanému textu nezmiňují, přičemž lze jen podotknout, že ani lékařská zpráva psychiatricky z 24. 3. 2021 ani lékařská zpráva praktického lékaře z 15. 6. 2021 neuvádí neschopnost porozumění obsahu jednodušších (nesložitých) zpráv. Dle názoru soudu nelze vykládat požadavek na zvládnutí aktivity *pochopení obsahu přijímaných a sdělovaných zpráv* extenzivně, neboť jde o dílčí aspekt (aktivitu) v rámci zvládání základní životní potřeby. Tímto požadavkem je třeba rozumět schopnost pochopit obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, které jsou obsahově nezbytné k zajištění základních životních potřeb osoby, o níž má být pečováno. Jistě nelze požadovat, aby byla taková osoba schopna rozumět, reprodukovat a interpretovat složité texty (například náročnou románovou četbu, odbornou literaturu, právní dokumenty apod.), neboť v takovém případě by *ad absurdum* mohlo být zjištěno, že ani většina běžné populace takové aktivity není schopna. Účelem je, aby osoba byla schopna rozumět v nezbytném rozsahu zpráv, ať již psaných či ústních, s nimiž se setkává v běžném dennodenním životě a které potřebuje např. k zajištění jiných základních životních potřeb. O tom, že by takovým zprávám žalobkyně nebyla schopna za běžných okolností porozumět, není ve shromážděných podkladech ani zmínka. Naopak opatrovnice opakovaně zmiňuje, že žalobkyně mnohé aktivity plní až na základě jejích pokynů a dohledu. O tom, že porozumění zprávám v základním rozsahu žalobkyně zvládá, svědčí i skutečnost, že je schopna vyplnit jednoduché dotazníky, anebo skutečnost, že je schopna samostatného pobytu na internátu, byť i zde pobývá pod dohledem. Byť tedy žalobkyně může mít pomalejší tempo porozumění nebo může reagovat na zprávy negativně, neznamená to, že by obsahu jednodušších zpráv nezbytných k zajištění jejích základních životních potřeb nebyla schopna porozumět.
35. Za těchto okolností soud neshledal hodnocení základní životní potřeby komunikace, resp. dílčí aktivity *pochopení obsahu přijímaných a sdělovaných zpráv*, uvedené v posudku

posudkové komise vnitřně rozporným nebo nepodloženým. Ve spise se nenachází podklady, z nichž by plynulo, že žalobkyně není schopně tuto základní životní potřebu samostatně vykonávat. Námitka je nedůvodná.

36. Důvodnými ovšem shledal soud námitky týkající se schopnosti zvládat zbylé tři základní životní potřeby, a to stravování, oblékání o obouvání a tělesnou hygienu.
37. Ve vztahu k těmto třem základním životním potřebám žalobkyně, respektive její matka již ve správním řízení opakovaně namítala, že je není schopna samostatně vykonávat, a to z toho důvodu, že je třeba, aby na jejich plnění dohlížela a kontrolovala je pečující osoba, případně aby postup žalobkyně korigovala. I v žalobě se tedy namítá, že žalobkyně není schopna si samostatně vybrat vhodnou stravu a pití, neboť preferuje sladké a jiné jídlo a pití odmítá. Ohledně oblékání a obouvání se namítá, že není schopna zvolit odpovídající oblečení vzhledem k počasí nebo společenské situaci. Pokud jde o tělesnou hygienu, namítá se, že pečující osoba musí dohlížet na řádné umytí, použití mycích prostředků, zejména pokud jde o mytí vlasů, čištění zubů, česání, stříhání nehtů apod.
38. Tato tvrzení se opírají o údaje uvedené v žalobkynin předložených lékařských zprávách psychiatricky ze dne 24. 3. 2021 i praktického lékaře ze dne 15. 6. 2021, ve zprávě školského pedagogického zařízení, v záznamu ze sociálního šetření dne 16. 7. 2020 (viz body 5 a 10 tohoto rozsudku). Koneckonců o potřebě domoci, dohledu a kontroly pečující osoby při výkonu těchto aktivit se zmiňuje i posudková komise v obou posudcích, kde se uvádí, že stravu zajišťuje a servíruje matka, výběr vhodného oblečení koriguje matka, matka musí připomínat mytí rukou a čištění zubů.
39. Za daných okolností musí soud přisvědčit žalobkyni, že není zřejmé, z čeho dovodila posudková komise, že žalobkyně je schopna samostatně *v přijatelném standardu* (§1 odst. 4 prováděcí vyhlášky) bez *každodenní pomoci, dohledu nebo péče* (§ 8 odst. 2 zákona o sociálních službách). Podstatné je navíc to, že osoba musí být zároveň schopna bez kontroly a dohledu *rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby* (§ 2 odst. 1 prováděcí vyhlášky). Skutečnosti uvedené v podkladech obsažených ve správním spise schopnost zajistit si samostatně některé dílčí aktivity v rámci třech sporných základních životních potřeb zásadně zpochybňují. Jde zejména o aktivity: 1. *vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny*, 3. *rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji*, 6. *konzumovat stravu v obvyklém denním režimu*, 1. *vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem*, 2. *dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla*, 3. *provádět celkovou hygienu*, 4. *česat se, provádět ústní hygienu, holit se*. Posudková komise přitom své úvahy o schopnosti zvládnutí těchto aktivit blíže nevysvětlila a spokojila se s pouhým konstatováním, že k uznání jejich nezvládnutí nebyl shledán důvod. To je však nedostatečné.
40. Z uvedených důvodů soud konstatuje, že posudky posudkové komise ze dne 26. 5. 2021 a ze dne 22. 9. 2021 nejsou přesvědčivými a úplnými podklady ke zjištění stupně závislosti žalobkyně, neboť posudková komise neodůvodnila řádně své závěry o zvládnutí základních životních potřeb komunikace, stravování, oblékání o obouvání a tělesné hygieny.

Závěr a náklady řízení

41. Ze shora uvedených důvodů soud zrušil napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s. z důvodů podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení

(§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

42. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., jenž stanoví, že účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalobkyně byla ve věci plně úspěšná, avšak žádné náklady řízení jí nevznikly a ze soudního spisu ani neplynou. Soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 20. října 2022

Mgr. Jan Čížek, v. r.
soudce